

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
 Na celý rok ... 4 koruny — hal.
 Na pol roka ... 2 " — a
 Na štvrt roka ... 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
 Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
 Majiteľ a vydavateľ:
 JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

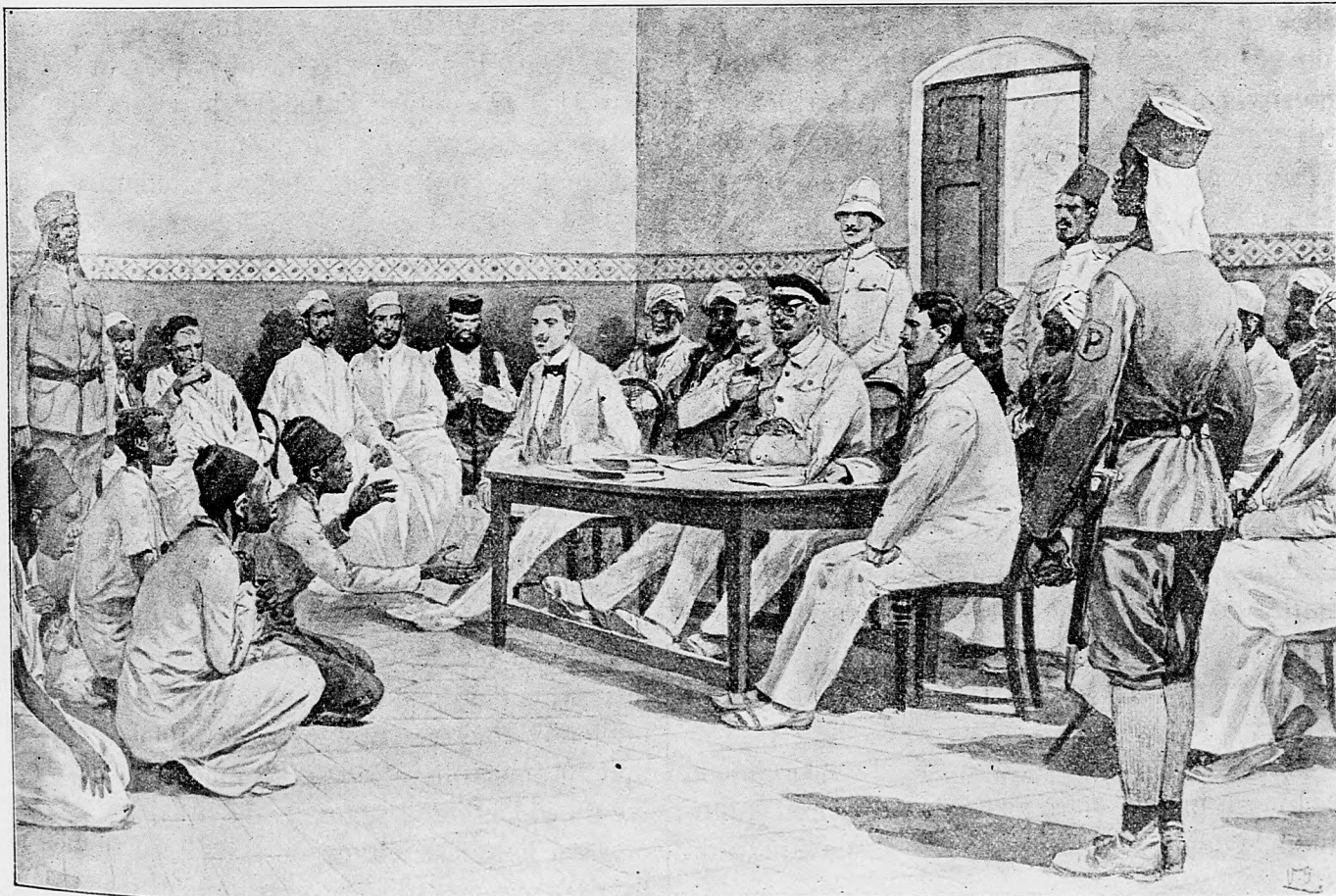
XX. §. zák. z roku 1848.

Mnoho spomína sa tento zákon vo verejnom živote kresťanského obyvateľstva v Uhorsku. Čo on znamená vôbec a zvlášte pofažne katolíckeho obyvateľstva, o tom treba dôkladne, keď aj len v krátkosti preriechnuť.

Tento kráľom sankcionovaný zákon vyslovuje a) medzi všetkými zákonne prijatými vierovyznaniami rovnoprávnosť a vzájomnosť a b) vyslovuje, že cirkevné a školské potreby týchto vierovyznaní zaokrývať má štát.

Týmto zákonom zotrená je prednosť bárs akého prijatého vierovyznania nad druhým, sú teda všetky rovnoprávne a ako také v kultúrál-nych cieľoch jejich, nakoľko by tomu zo svojich síl zodpovedať nemohli, podporovať ich povinný je štát.

Vzdor tomu, že je zákon tento jasný, teda ľahko k porozumeniu, nachodia sa predsa nepriatelia viery katolíckej, ktorí si ho v tom smysle chcejú vykladať, ako keby ním rovnosť majetku jednotlivých vierovyznaní vyslovená bola. Sú aj takí, čo v zákone tomto cieľom prevedenia

Súdobné pojednávanie u muriňov.

rovnosti majetku spatrujú základ soštatnenia cirkevného majetku. Poď cirkevným majetkom rozumejú pravda majetok katolíckej cirkve. Na tento mnohých už od dávna zuby bolia.

Tento zákon dľa jeho osnovy neznamená tolko, aby na príklad luteráni tolko majetku mali ako má katolícka cirkev, lež význam jeho je, že je štát po všetky časy povinný všetky cirkevné a školské, teda kultúralne potreby každého z prijatých vierovyznaní, zaokrývať na základe rovnosti a vzájomnosti a jestli kultúralným povinnosťam svojim zo svojich vlastných síl zodpovedať nemôžu.

Z tohoto aj to nasleduje, žeby štát tejto povinnosti svojej v smysle tohoto zákona nezodpovedal keby jednotlivým vierovyznaniam ku zaokrytiu kultúralných potrieb väčšie alebo menšie summy raz na vždy vykázal. Kultúralne potreby jednotlivých vierovyznaní môžu byť časom väčšie alebo menšie dľa jejich vývinu. Štát ale dľa zákona povinný je nie v istom označenom čase, lež po všetky časy zaokrývať cirkevné a školské potreby, nakoľko by tomu samo zodpovedať nemohlo, každého v roku 1848. prijatého vierovyznania.

Pri tomto povinný je štát na zreteli mať vždy rovnoprávnosť a vzájomnosť. Dľa tohoto na príklad protestanti len tak veľkú podporu môžu požadovať pritomne od štátu ku zaokrytiu jejich cirkevných a školských potrieb, jak veľkú podporu dáva štát týmto cieľom druhým prijatým vierovyznaniam, patrične katolíkom. O tom reči byť nemôže, aby štát každého prijatého vierovyznania všetky kultúralne potreby zaokrýval, stať sa to môže len dľa toho, ako sú na to utisnuté a aj vtedy vždy na základe rovnoprávnosti a vzájomnosti jedného vierovyznania ku druhému.

Ako to stojí s katolíckym náboženstvom ku XX. §. z roku 1848? Katolíci netvorí vierovyznanie, lež náboženstvo. Náboženstvo katolícke od sv. Štefana, prvého kráľa apoštolského, bolo náboženstvo krajinské. Roku 1848. nepotrebovalo prijatia, bo bolo od stá a stá rokov prijaté a vyslovená bola v tomto roku len jeho rovnoprávnosť a vzájomnosť s do tých čias neprijatými vierovyznaniami.

Na základe rovnoprávnosti a vzájomnosti účastné sú prijaté vierovyznania ku cieľom kultúralným podpory štátnej. Kolko dostávajú teda katolíci?

Protestantské vierovyznanie už aj do teraz ľahaly značné podpory štátne ku zaokrytiu jejich cirkevných a školských potrieb. Najnovšie terajší minister náboženstva a výučby na vedomie dal sjazdu, synode protestantských vierovyznaní, že po vyše dotácii, ako doposiaľ od štátu užívaly, postaví do štátneho rozpočtu jeho torby už na rok 1907. tri milliony korún, ktoré im ku zaokrytiu jejich cirkevných a školských potrieb každoročne zákonom zabezpečené budú. Človek by sa nazdával, že protestantské vierovyznania s povďačnosťou prijmu toto nabídnutie ministra. Stalo sa to práve naopak. Jedni sa na to odvolávali, že Apponyi kedysi ta sa bol vyslovil, že ku zaokrytiu kultúralných potrieb protestantom treba, aby zložil štát základinu 100 millionov. Dajme tomu, že sa gróf Apponyi dakedy ozaj v tomto smysle bol vyslovil; či ale tie tri milliony, čo protestantské vierovyznania od roku 1907., po vyše toho, čo do teraz majú, ročíte ako podporu od štátu dostanú, nezodpovedajú ako úroky základiny 100 millionov? Či ten XX. §. zákona z roku 1848-ho dáva protestantským vierovyznaniam právo ešte na väčšiu podporu?

Pri rozriešení tejto otázky treba do ohľadu brať rovnoprávnosť a vzájomnosť, spolu ale aj počet duší patričných vierovyznaní. Protestantské vierovyznania tvoria celého obyvateľstva v Uhorsku 21.5 procentov; katolíkov je ale celého obyvateľstva Uhorska 59.6 procentov. Je teda u nás v Uhorsku skoro tri razy tolko katolíkov, ako protestantov. Čo ale dostali doposiaľ katolíci od štátu? A čo dostali protestanti? Bárš ich je tri razy menej, ako katolíkov, dostávali od rokov vyše dvoch millionov ročitej podpory. Táto podpora im aj na budúcnosť ostane, nad to od roku 1907-ho zákonne zabezpečené im budú tri milliony štátnej podpory ku kultúralným cieľom. Dohromady teda budú mať protestantské vierovyznania dobre vyše päť millionov štátnej podpory.

Ako ale stojíme my katolíci, bárš nás je tri razy tolko v krajine ako protestantov? Hovorí, že katolícka cirkev má veľké majetky. Sami protestanti cení dôchodky týchto majetkov na sedem millionov ročite. Či je to tri razy tolko, ako budú mať protestanti? Čo všetko ale musia katolíci z týchto dôchodkov zaokrývať! Akej ale podpory dostáva katolícka cirkev od štátu? Že menej, ako by dľa rovnoprávnosti a vzájomnosti dostať mala,

to vidíme z nasledujúceho: Ku podpore grécko-katolíckej cirkve stálo v štátnych rozpočtoch roku 1903. iba 234.000 korún. čo krom tohoto dal štát ako podporu katolíkom, prevyšuje sotva niekoľko desiatíc. Pri tom kongrua ešte vždy nenie usporiadaná. Poldruha tisíce grécko-katolíckych kňazov nachodí sa v biede. Platy kaplánov sú vôbec také, že je to haňba vypovedať. Penzie duchovných v najviacej biskupstvách nenie sú sriadené. Podpora zostaralých v duchovnom úrade, podpora výchovy kňazov a učiteľov zo stránky štátu sú veci celkom neznáme. Ľud ťažko znáša poplatky, ktorými zaviazaný je duchovnému; ešte aj po obciach, kde sriadené sú už miestne autonómie, ťažko znášajú katolíci dane kultu.

Ku zaokrytiu všetkého tohto nestačia dôchodky cirkevných majetkov. Veď ani katolícké školy naše nevieme poriadne udržiavať.

Ako ale cirkev katolícka, vzdor tomu, že vzdor XX. §. z roku 1848. nemala doposiaľ pražiadnej podpory od štátu, plnila svoje kultúrne úlohy, to vidno aj z nasledujúceho. V Uhorsku bolo r. 1903-tom 13.390 náboženských ľudových škôl. Z týchto padlo na katolíkov 7591. Z 30 náboženských mužských preparandii padlo na katolíkov 16 a z 23 ženských preparandii bolo katolíckych 19. Je pravda, že v tomto ohľade protestanti plnia svoje kultúrne povinnosti, bo v tomto ohľade len židovstvo zaostáva, predsa keď povážime vývin ľudových škôl, vyznať musíme, že v tomto ohľade — ačpráve s veľkými ťažkosťami — len katolíci napredujú. Protestantské vierovyznania aj pri štátnej podpore novšie náboženské ľudové školy vôbec nezakladajú. Kdežto počet katolíckych ľudových škôl od roku 1870. zrástol asi o 300. Z tohoto vidno, že katolícka cirkev svedomite plní svoje úlohy kultúrne a nadovšetko zaslubuje, aby ju aj štát v tomto podporoval.

Toto žiada rovnoprávnosť a vzájomnosť XX. §-om z roku 1848-ho vyslovená. Toto žiada spravodlivosť, bo ačpráve je nás katolíkov tri razy toľko ako protestantov, čo sa týka práv, stojíme predsa za protestantami. My nemáme autonómie, my naše katolícké školy a naše katolícké základiny nemôžeme slobodne spravovať. Katolíci Uhorska majú sväté právo k tomu, aby záležitosti jejích v duchu cirkevnom a zákonne čím skôr usporiadané byly. Ponevác majú právo k tomu, preto si to aj žiadajú.

Slovo k rodákovi!

Vždy som s opravdovou radosťou pozoroval všetky pohyby nášho ľudu slovenského a neraz som aj výraz dal tomu, že v pohyboch týchto má veľkú časť naša kresťanská ľudová strana. Avšak zvláštnu službu k napredovaniu našich rodákov konal vždy náš obľúbený «Kresťan». — Áno, náš «Kresťan» vždy účinkoval na tom, aby náš ľud vedel o slobode, aby poznal svoje právo a aby žiadal pravdu a spravodlivosť, žeby takto mohol viesť poriadny a statočný občiansky život. V dobrom duchu písané vychádzaly vždy novinky tieto a jediný jejích cieľ bol, je a bude: všetko za ľud a všetko pre ľud. Spolupracovníci bojzlivosti neznali, keď i ostro napádali nespravodlivosť, kľamstvo a nadužívania, nehľadiac na to, či sa to komu ľúbi alebo nie a nenávisť ďaleko bola od nás. Do osobných zväd sme sa nikdy nepustili, čerta-diabla sme nenaľovali tam, kde ho nebolo treba, nenadávali sme nikomu do «čvachov», nedržali sme nikoho za smetisko, jako to robievaly «Katolícké Noviny», u ktorých žiadnej kresťanskej lásky nebolo. Práve preto cirkevná vrchnosť zakázala meno katolícké novinám týmto nosiť. Áno, tak ďaleko pustili sa pisatelia týchto niekedy «Katolíckych Novín», žeby ešte aj revolúciu boli začali, keby im to možné bolo bývalo.

Tohoto svedkom je mesto Ružomberok, kde sa tie najohavnejšie veci každodenne páchajú «za tú našu slovenčinu». — Hlinka keď videl, že je zle, počal utekať, ale ho chmatli aj s jeho kamarátmi. Juriga a Jehlička utekali ratovať revoltantov, ale im bolo na známosť dané, že jak sa neodstránia, aj proti nim súd zakročí. Hlinka, Juriga a Jehlička tak ďaleko pobúrili ľud, že v jejích strune «za tú našu slovenčinu» vrie tá najväčšia pomsta oproti všetkým tým, ktorí s nimi nedržia. V Ružomberku bolo počuť hlas: «Nebojme sa bratia ani biskupa, ani sudcov, ani Maďarov, my musíme zvíťaziť a keď nám budú jazyky trhať a vlasy šklbať, nedajme sa, vydržme, my musíme prevládať». — «Za tú našu slovenčinu». — Ženy nosily vrelú vodu a viac ľudí obarily; druhí zas kamením naháňali statočných Ružomberčanov. Dnes je mesto v najväčšom nepokoji vojskom obťažené; súd na súd sa dvíha; ktože bude platiť tie veľké útraty? To by všetko mali tí platiť, čo nepokoj ten zapríčinili.

Rodáci, Slováci! Včul namiesto «Katolíckych Novín» vychádzajú «Ľudové Noviny». Dávajte že pozor, lebo noviny tieto sú veľmi zažraté, pomsty a jedu plné; budú hromy strieľať do nás, ale nám neuškodia. Nebojme sa. Pôjdeme smelo do boja. My sa žiadnej hrozby nelakáme. My ideme rovnou a zákonitou cestou. My chceme statočnosťou ľud slovenský po pravej ceste viesť. Nám sa nensíva o slovenskom kráľovstve. My verne bojujeme za zákonné práva a spravodlivú kresťanskú slobodu slovenského ľudu. Za toto sme doposiaľ bojovali, ani nám ešte nikto nezakázal sa po slovensky rozprávať, lebo čítať, alebo písať. Len nepriatelia slovenského ľudu maľujú čerta ešte černejšieho ako je a tam ho hľadajú kde ho nenie.

Rodáci, varujte sa týchto udajných priateľov ľudu,

lebo vás do záhuby privedú. Jednostajne kričia: «za tú našu slovenčinu», ale to je len plachta, pod ktorou majú zkazonosné plány svoje, ktoré s krikom a huckaním ľudu, prekonať chcjú. Keď však ľud podpália a ľud bude palice brať, potom sa ukryjú, lebo oni prvý výprask dostanú. Takto mi to povedali tieto dni dvaja statoční a vážni Ružomberčania, ktorí boli Hlinkovi verní, ale to ustavičné búrenie, to hnusné osočovanie istých ľudí a strán skrz Hlinku sa im sprotivilo a tak zanechali Hlinku, bárs sú Slováci a budú i naďalej. Áno, takéto ustavičné búrenie ľudu sa sprotiví tak, ako Jančekova reč v Osade, keď rečnil za 7-hodinovú dennú prácu robotníkov vo fabrikách, pri ktorej príležitosti sa tu podnikár opýtal fabrikanta Jančeka: «Nuž keď vy bojujete za sedemhodinovú dennú prácu, prečo že vaša fabrika už o 4. hodine ráno trúbi?» Odpovede pravda nedostal, bo pán Janček i s Hlinkom šli preč! Toto vravia svedkovia Ružomberčania, čo držali predtým s Hlinkom. Mnoho vynde včul na vrch o čom svet nevedel. Ani ružomerský mestský hlavný notár nevedel, že sa v Ondrejovi tak sklame. Kde je teda mravnosť?

Rodáci, varujte sa týchto ľudí, lebo vás do nešťastia vženú a oni sa potom ukryjú, aby trestaní neboli. Ba na vás budú ukazovať a vyhovárať sa, že to oni tak nemysleli, že vám nekázali zle robiť, pokoj rúšať.

Chráňte sa «Ľudových Novín», bo sú to nenie noviny pre katolícky ľud slovenský. *Kozák.*

Slovenská ľudová strana nestojí na stanovisku katolíckom, verný katolík nemôže súhlasíť s touto stranou!

Pijavice ľudu.

Pijavice z toho známe, že keď ich na chorý úd človeka položíme, vycicajú z neho zkaženú, alebo aspoň zbytočnú krv. Nie o týchto pijaviciach ideme však teraz hovoriť, lež objasníme dľa možnosti účinkovanie takých pijavíc, ktoré v ľudskom tele túlajú sa po všetkých stranách krajiny tým cieľom, aby neskúsených ľudí ku objednaniu alebo odkúpeniu nejakej veci naviedli. Toto sú pre obecnosť tie najnebezpečnejšie pijavice. Volajú sa oni «vigéci», alebo cestovatelia obchodní, «agenti», «splnomocnení»; chodia od dediny do dediny, predávajú alebo ponúkajú všeliaké stroje, mašiny, odev, nástroje a všeliaké iné, najviac zbytočné veci. Tovar svoj, ktorý na ukážku so sebou vláčia nad mieru vychvalujú, dávajú ho na «čiasťoné splácanie», alebo na zmenku (veksel). Takýmto pijaviciam nejeden dal sa už naviesť, pri tom ale ešte každý zle pochodil. Ku výstrahe obecnosť uvedieme tu niekoľko pádov toho, ako nešťachetným, ba doprosta zákernickým spôsobom tieto pijavice nezbehlých ľudí vyciavajú.

Nešťachetní ľudia zakladajú svoj obchod na hlúposť

druhých. Hlúposť ale vo svete nikdy nevymre. Na hlúposť ľudu rátajú v prvom rade tí, čo svoj tovar v rozličných ohlasoch odporúčajú po novinách. Neideme hovoriť, že všetky ohlasy, ktoré v novinách čítame, sú nepravdivé a falošné a len k oklamaniu ľudu zostavené, bo sme toho presvedčenia, že bárs ak zkažený je svet, nachodia sa predsa aj statoční obchodníci. Na prvý pohľad presvedčí sa ale každý, že nemôže byť statočný taký ohlas, ako je nasledujúci: «Pri predbežnom doposlaní 1 zl. 80 kr. posielam dva páry lakovaných strievíc, jedny hodinky, jednu retiazku, jeden pár gombíkov na košeľné rukávy, 10 gombíkov na košeľu, jeden krásny ručník na krky, jedny zaušnice atď. K tomu ešte 250 v domácnosti potrebných článkov. V páde sa doposlané veci nehodia, peniaze navrátim». — V dedine, keď toto čítajú, vyvalujú oči. Či je to za lacnota, podobného dosiaľ nikdy nebolo slychať. Treba to objednať, hovoria jedni. To je švindiel, povedajú zase druhí. Najde sa konečne taký, čo si myslí, pošlem tomu kupcovi tie peniaze. Veď bár by to bol aj švindiel, sú tam strievice a sú tam aj hodinky a nad to 250 predmetov v domácnosti potrebných. Objedná si teda podľa ohlasu zásielku, pošle vopred peniaze. Onedlho príde balík z pošty. So zvedavosťou ho otvorí objednávateľ a čo najde v ňom? Dva páry strievičiek pre malé dečko, hodinky na hračku, gombičky, ktoré nestoja päť krajciarov a — 250 špendlíkov, ako predmety v domácnosti veľmi potrebné. Rozumie sa, že sa nad touto zásielkou objednávateľ hodne v hlavu škriaba. Aj čo, myslel si, však mána ty žide neoklameš. Veď píšeš v ohlase, jestli sa mi tvoje veci nelúbia, môžem ich zpiatky poslať a dostanem moje peniaze. Pošlem ti ten tvoj krám zpiatky. Zásielka išla poštou zpiatky kupcovi, peniaze aj prišli, lež nie 1 zl. 80 kr., ale len 60 krajciarov, bo mu žid za zaobalenie a na poštové útraty rátal 1 zl. 20 krajciarov, ačpráve to všetko do hromady len asi 40 krajciarov koštovalo. Objednávateľ utratil teda 1 zl. 20 kr. a nemal z toho zhola nič. Lež utratil ešte viacej. Najprv musel 1 zl. 80 kr. po predku poslať poštou. Potom musel zásielku poslať späť na svoje útraty. Pri prijatí zásielky a 60 krajciarov z pošty musel dať maličkosť poštarovi. Žid ale nemal žiadnych výdavkov a vycical z kresfana 1 zl. 20 kr. Ako je to teda možno? Bo hlúposť na svete nevymrela a bo sa nachdia ľudia, čo takýmto nesvedomitým obchodníkom na lep sadajú.

Medzi ohlasmi treba ešte aj nasledujúci spomenúť, bo s podobnými ku tomuto často stretáme sa vo všeliakých novinách. Zneje on asi takto: «Následkom upadnutia jednej veľkej firmy, pošfastilo sa mi zadovážiť si veľké zásoby rozličného tovaru za lacné peniaze. Lacno, takmer bez osohu predávam z neho každému, čo sa pri predbežnom doposlaní peňazí dôverne ku mne obráti. 3 páry topánok na zimu, 2 páry topánok na leto, jeden pár papuč a jeden pár čiziem dávam spolu len za 3 zl. 37 krajciarov». — Človek by sa nazdával, že sa na svete nikto nenajde, čo by toto vybíjané šibalstvo na prvý pohľad nenahliadol. Zkúsenosť nás ale o inom poučuje. Jesto mnoho ľudí, čo aj tomuto klamstvu na lep sadnú. Pe-

niaze s
verní
sklep
dostan
tom sa
N
božens
noviná
kých a
hých
V krén
zdovia
kupci
veľkéh
liaké
na pap
dovšet
mašina
cej pla
kojný
unová
sa a
teši ga
nikto
zlatých
K
diny s
dina j
nepoh
chyby
gazdov
Gazda
kupil.
nia, kt
stojí, z
šinu.
ako st
točný
aj pri
zelebo
mesač
A
aj z n
knými
menšic
ryle a
dobré
si to
jedno
berie
Agent
písal.
píše.
svoje
stvo a
Razon
júcom

niaze sa ako pleva hrnú takému obchodníkovi a ľahkoverní odberatelia, čo sa nazdávali, že za 3 zlaté celý sklep obuvs dostanú, na úkor domáceho remeselníctva, dostanú obuv z papiera, ľutujú vyhodené peniaze a pri tom sa aj jedujú, že židovi tak ľahko na lep sadli.

Nesvedomíť obchodníci pravda nekresťanského náboženstva nielen nezmyselnými ohlasmi pokúšajú ľud v novinách, lež mu ešte ako vyhladované pijavice všeliakých agentov posielajú na krky. Takýto agent po mnohých krajoch najmä v čas žatvy chodí po dedinách. V krčme sa ľahko dozvie, ktorí sú v obci zámožnejší gazdovia a potom ich cez obed rad-radom navštevuje. On kupí so všetkým, nosí sa ako veľký pán, vydáva sa za veľkého priateľa ľudu, z voľákeho cenníka ukazuje všeliaké mašiny, stroje na mlátenie, siatie, rajtáre, slovom na papieri všetko, čo je pri hospodárstve potrebné. Nadovšetko odporúča gazdovi mašinu na mlátenie. Pekná mašina je to, nemá páru a gazda nepotrebuje za ňu viac platit ako 20 zl. mesačne. Gazdík bude veľmi spokojný a agentovi nemusí viac dať ako 50 zl. za jeho unováciu. Gazda má práve v hotovosti 50 zl. a tak sjedná sa s agentom, podpíše list objednávania. Popredku sa teší gazda, že dostane mašinu, akej na celom okolí ešte nikto nemá, tým viac sa ale teší agent, že gazdu o 50 zlatých opálil.

Konečne príde objednaná mašina, dovezú ju do dediny s veľkým hlukom. Tam stojí pred domom, celá dedina ju obdivuje. Zakúria ju správne. Mašina sa ani len nepohne. Zavolajú mašinistu. Ten si obzerá mašinu, najde chyby tu i tam, konečne vyrukuje von s barvou a povie gazdovi: tak vám treba, prečo že kupujete staré železo. Gazda sa škriabe v hlave a povedá, že on novú mašinu kúpil. Príde časom agent, ukáže gazdovi list objednávania, ktorý on vlastnoručne podpísal, tam ale doprosta stojí, že gazda objednáva už upotrebenú, teda starú mašinu. Čo tu robiť? Sjedná sa s agentom, aby tú mašinu ako staré železo predal. Agent to rád urobí, bo je on statočný človek, ako hovorí, nadovšetko ale preto, bo vie, že aj pri tom predaji vyrobí. Gazda nemá mašiny, za staré želebo dostane pár groší, k čomu sa zaviazal 20 zlatých mesačne musí ale platiť, ináč ho zapravotia.

Ako sa tí agenti svojmu remeslu rozumejú, to vidieť aj z nasledujúceho. Príde agent ku gazdovi. Medzi peknými rečami vytiahne cenník z vaku a ukazuje všeliaké menšie hospodárske nástroje, ako: hrable, kosy, motyky, rýle atď. Vychvaluje svoj tovar nad všetky svety. Takého dobrého tovaru gazda nikde tak lacno nedostane a môže si to aj po jednom kúsku objednať. Gazda potrebuje jedno-druhé pri hospodárstve; po dlhom rozmýšľaní vyberie si jeden kus hrabiel, jednu motyku a jednu kosu. Agent mu predloží kus prázdneho papiera, aby ho podpísal. Objednané predmety že on ako agent sám ta napíše. Gazda je rád, že nemusí písať, podpíše teda len svoje meno a ešte sa poďakuje agentovi za jeho priateľstvo a keď mu dal vyjednanú oročku, ešte ho počastuje. Razom príde zásielka po železnici. Stojí tam v doručujúcom liste, čo zo železnice gazdovi poslali, aby prišiel

von s koňmi a zásielku si domov odviezol. I čo dostal? Miesto objednaných hrabli, jednej kosy, motyky, dostal jednu mašinu na siatie, jedon triór, 10 kôs, 10 hrabli, 10 motýk, slovom celú veľkú zásobu hospodárskych nástrojov. Gazda sa zdráhal všetko toto prijať. Prišlo na pravotu. Pred súdom ukázal agent objednávací list a tam aj skutočne stálo, že gazda všetky tie predmety objednal, je to potvrdené vlastnoručným podpisom gazdu. Agent zložil na toto prisahu, gazda musel pre tú jeho neslýchanú ľahkomyselnosť, že agentovi prázdny papier podpísal, všetko zaplatiť.

Aj to robia židovskí agenti, že v čas mlatby túľajú sa po dedinách a hovoria, že gazdom za dobrú cenu vymlátené zbožie odpredajú. K tomuto cieľu pýtajú všade vzorky (mustry). Dostane takýto prefikáný agent od každého gazdu malé vrecko, štvrt alebo pol litra pšenice, žita prvej a druhej triedy, raže, jačmeňa, ovsu, hrachu a zo všetkého čo vidí na humne. Kým takýto šelma dedinu alebo celú dolinu pochodil, nasbieral tých vzoriek na niekoľko vrec. Aby gazdom zbožie odpredával, o tom sa mu ani nesníva. Jemu je hlavná vec, aby nasbierané mustry odpredal. Vyrobí pri tom 50 zl., ba možno ešte aj viac. Neore, neseje, samo sa mu rodí. Gazdovia ale darmo čakajú na kupcov čo majú prísť pre jejich zbožie.

Kresťanskí gazdovia, chyťte sa už raz lepšieho rozumu. Agentov ani nepúšťajte do vašich domov. Agentom medzi žiadnymi okolnosťami ničoho nikdy nepodpisujte. Chráňte sa každých, zvlášte ale židovských agentov. Zakladajte si po všetkých obciach kresťanské spolky hospodárske, úverkové, potravné, toto k vašemu dobrému odporúča vám, vo vašom vlastnom záujme, kresťanská ľudová strana.

POLITICKÉ CHÝRY.

«Kto je raz za všeobecné právo, ten musí byť proti grófom atď.»

Takto hovorí «Týždenník». Toto je ale čisto socialdemokratické zmýšľanie. Toto je boj proti triedam spoločenským. Takéto náhľady my nikdy nebudeme nasledovať. Toto tvorí rozdiel, veľký ako svet, medzi jeho politikou a medzi politikou kresťanskou. V celom evanjeliu nenajde nikto, nikdy ani listierky, z ktorej by sa vyrozumovať dalo búrenie proti spoločenským triedam. Kresťanskej politiky vždy to bolo najsvätejším článkom, že vždy a proti každému snažila sa byť rovnako spravodlivou. Ľud pobúriť je ľahko, často veľmi ľahká vec, najviackrát ale trpí za to sám ľud. Tí, čo ľud viesť chcujú, majú byť v prvom rade svedomíť. I keď nesvedomíť

spatrujeme z bárs akej strany, za svätú povinnosť si pokladáme vystupovať proti tomu bezohľadne a neohrožene. Nedá sa myslieť väčšieho nešťastia pre ľud, ako keď dostane sa do rúk takých ľudí, ktorých zmýšľanie nenie kresťanské. Odvráti sa ľud skutočne od Krista, keď príde do rúk ľudí, ktorých svedomie je široké, ktorí dnes to, zajtra zas iné ohlasujú, ktorí nenie sú preberační v jejich prostriedkoch, ktorým je to všetko jedno, akým spôsobom si získajú ľud, len aby sa jednúc ku vláde dostali. Toto je cesta pohromu. My od pohromu jednoducho vystríhame ľud. My sme mierni v našom jednaní, používať chceme vždy len poctivé prostriedky a snažíme sa jednoducho, aby sme vo všetkom spravodliví boli oproti každému. Prosíme preto Boha, aby nám označil tú cestu, že by sme sa od neho neodvrátili a ľud do nešťastia nevrhli. Veď nieto spasenia v inom, ako v Kristu, ako v jeho svätom evanjeliume. My to jasne vidíme, že evanjelium neobsahuje žiadneho búrenia proti triedam spoločnosti.

Cirkevná administrácia.

Nikde po celom svete neuznáva to nikto, žeby noviny mali právo kritizovať biskupov, alebo protestovať proti tomu, keď dakoho na druhú stanicu preložia. To len naši skalickí kollegovia doniesli do módy, rozumie sa dľa návodu jejich majstra «Týždenníka». — Znám je vôbec, že v osobných záležitostiach nikdy nemožno každému po chuti robiť. Následkom toho možno je potom nespokojným byť a nespokojnosť tropiť až do dňa súdneho. Obecensťo búriť, predstavených pred ľudom dehonestovať, to je ľahko robiť, nech sa len najdu noviny, čo to uverejnia, ľud však bude dosť, čo si z toho nerobia svedomia. Predsa však voľačo podobného zo stránky duchovných osôb veľmi zriedkavá vec je kde-inde. U nás, žiaľbohu, nenie to prítomne nič zriedkavého. Toto ale na to poukazuje, že verejné pomery chorľavejú u nás. Choroba táto zdá sa byť s každým dňom jedovatejšia. Nech si to však vezme akýkoľvek koniec, to jedno je isté, že škodu má z toho len naša cirkev kresťanská. Národnostní ľudia žiadali nemožné veci najprv od kresťanskej ľud. strany, veľu žiadajú nemožné veci od biskupov.

Politické prenasledovanie.

Hlinkovu záležitosť vždy v tom svetle predstavujú, že ho biskup prenasleduje z politických príčin. Toto nenie pravda. Stokrát sme to už povedali, že je to nenie pravda. Proti Hlinkovi vedie sa pravota cirkevno-právna. Každý vie, že sa takáto pravota z politických pohnútok zdvihať nedá. Toto vie každý, len úbohý ľud to nevie. Preto to jednoducho vytrubujú úbohému ľudu. O takomto jednaní hovorí sa však v živote, že je to zvädzanie ľudu. Úbohému ľudu natrubili do hlavy, aby nechodil do kostola, dietky, ktorými ho Pán Boh požehná, aby nedal krstiteľ atď. A keď ten úbohý ľud ozaj na lep sadol, do kostola nechodí a dietky svoje nedá pokrstiť, vtedy s prepychou povedajú o ňom: «**Taký pekuý ľud býva na Vlkolínci**». My z našej strany k tomu to hovoríme, tak **nešťastný ľud býva na Vlkolínci**, ktorý sadnul na lep

nesvedomitých vodcov, stanúc sa jejich koristou. Lež ten zavedený ľud skôr-neskôr nahliadne svoj stav a zavrhné tých, ktorí sa mu za vodcov vydávali.

«Svätého života kňazia.»

«Ľudové Noviny» zožerú v každom jednotlivom čísle jedného-dvoch kňazov. Prehltnú ony aj takých kňazov, čo sú na ozdobu kňazského stavu, čo majú za sebou zásluh plnú a poctivú minulosť. Koľkokrát hovoria o takých, čo sa im nefúbia, to ich ztrhnú do čierneho blata, keď ale píšu o tých, v jejichž záujmoch bijú jednoducho na veľký bubon, keď spomínajú tých svojich miláčkov a piateľov, to ich za každým vyzdvihujú ako kňazov svätého života. My smo sa o tejto veci nikdy nezmienili a počúvali sme viacej so sebazaprením ten veľký bubon skalický. Prítomne ale máme predsa jednu skromnú poznámku.

Minulého týždňa bola reč v krajinskom dome, teda na sneme o svedoctve žandárov. Dľa tohoto svedoctva veľmi podivným spôsobom držal sa **Juriga** a potom to povedal ku svojej obrane, že «**bol opilý**». Toto povedali verejne v snemovni; Juriga bol vtedy v pitvore snemovne. Neišiel do siene. Ako ale do siene vstúpil nepokúsil sa zmyť zo seba túto špinu. Keď sa už o dakom v snemovni dačo podobného bez protestu verejne spomína, slušilo by sa, aby istí páni skrovnejší, alebo aspoň pozornejší boli v jejich novinách. My sme sa ostatne s podobnými vecami nikdy nezaoberali, prítomne však za potrebné sme držali tých pánov, čo krom osobníčkárstva iného nevedia, upomenúť na túto udalosť, ktorá na všetky veky zaznačená je v denníku krajinského snemu.

Porada kresťanskej ľudovej strany.

V utorok dňa 3. júla o 6. hodine večer držala poradu kresťanská ľudová strana vo vlastnom kruhu. Predsedal minister okolo osobnosti kráľa a predseda strany gróf **Aladár Zichy**. Zápisnicu viedol **Edmund Beniczky**. Prítomní boli ablegáti: Štefan Rakovszky, Pavel Kovács, Alexander Ernstz, Mikuláš Zboray, Alexander Giesswein, Július Jánoky-Madocsányi, Béla Csitáry. Ablegáti: Ján Csernoch, Béla Rakovszky, Franc Buzáth vymluvili svoju neprítomnosť. Porada prijala osnovu adressy na kráľa jednoducho a ablegát Alexander Giesswein splnomocnený bol, aby v mene kresťanskej ľudovej strany v tomto smysle na sneme slovo pozdvihol. Uzniesla sa ďalej porada na tom, aby ako inokedy, tak aj prítomne ablegáti kresťanskej ľudovej strany schádzali sa v kruhu každý pondelok a každý štvrtok vo večerných hodinách.

Z uhorskej delegácie.

V sobotu dňa 7. júla odbavila uhorská delegácia posledné zasadnutie, na ktorom sa zistilo, že sa uzavretia uhorskej a rakúskej delegácie úplne srovnávajú.

Pri počiatku zasadnutia interpelloval Štefan Rakovszky ministra zahraničných záležitostí Goluchovského pre colný konflikt, ktorý vypukol so Srbskom. Predhodil mu, že tento konflikt preto bol nasnovaný, bo Srbsko nechce

potrebné kanóny objednať v rakúskej dielni Škodu. Poverenec Goluchowskiho Müller odpovedal na to, že ten colný konflikt zapríčinili iné vážne hospodárske otázky a že minister pokračoval len dľa úprav, aké dostal od uhorskej vlády. Okolicsányi interpeloval ministra vojny v tej záležitosti, že mu v rakúskej delegácii nanútili titul ríšskeho ministra vojny. Plukovník Urbán z poverenia ministra vojny uznal, že je tomu skutočne tak, aby sa ale obe vlády v tejto veci dohodli.

Predseda uhorskej delegácie Barabás povedala za tým záverečnú reč a skončil ju blahoželaním kráľovi a krajine a tým zaključilo sa posledné zasadnutie uhorskej delegácie.

Colný konflikt so Srbskom.

Colný konflikt so Srbskom v tom pozostáva, že dňa 7. júla predpoludním zavretá bola colná hranica ku Srbsku a tak piatková zásielka, dvadsať vozňov krmného statku bola posledná, ktorá bola prepustená na zimonskú stanicu. Od toho času došlé zásielky posielajú sa nazpät. Príčinou tohoto konfliktu je samo Srbsko. So Srbskom bolo Uhorsko v provizornom stave a poskytovalo mu najviac výhod. Výsledok ale bol ten, že vývoz z Uhorska pre vysoké clo Srbska klesol na nullu, prívoz zo Srbska do Uhorska ale náramne rástol. Vláda uhorská na ministerkej porade dňa 8 júna ustálila trojmesačné provizorium k uzavretiu smluvy. Ponevác ale srbská vláda v tomto položení iným štátom poskytovala značné výhody; ponevác oproti Uhorsku vystupovala s požiadavkami, ktoré sa splniť nedajú: vláda uhorská v záujme krajiny prinútená bola zatvoriť hranice pred srbským dovozom.

Z CUDZOZEMSKA.

Rusko.

Po celom svete rozpisujú sa židovské noviny o pohrome, alebo o ukrutnostach, aké dňa 14. júna spáchané boli v meste Bielystok na židovstve. Ruská vláda nariadila vyšetrovanie a podáva o tomto úradnú zprávu. — Z tejto zprávy vysvitá, že Bielystok má 100.000 obyvateľov, z ktorých 70 procentov sú židia. Medzi kresťanmi a židmi bolo od dlhšieho času pozorovať trenice, ktoré keď policaj a vrchnosti zamedziť nevedeli, k uspokojeniu obyvateľstva vyslané ta bolo vojsko, Dňa 14. júna z príležitosti processie kresťanov, hodili židia do processtie 3 bomby. Kresťanský ľud i tak rozhorčený, vrhol sa na tie domy, z ktorých bomby padly a z tohoto nasledoval pohrom, pri ktorom medzi vinnými padlo i mnoho nevinných. Zomrelo 82 osôb, 7 kresťanov a 75 židov; ranených bolo 78; 18 kresťanov a 60 židov. 169 bydiel a obchodov židovských zničili. Škoda obnáša 200.000 korún. Vojsko zaviedlo pokoj.

Francúzsko.

V zákonodarných kruhoch Francúzska sriadila sa spoločnosť, ktorá uzniesla sa na tom, že snemovní a se-

nátu predostre zákonnú predlohu na zreformovanie stavu manželského. Dľa tejto reformy predpisy zákonné dotyčno stavu manželského majú byť nanajvýš jednoduché, aby ľudia bez všetkých fažkostí do stavu manželského vstupovať mohli. Hlavným cieľom reformy je ale ľahkosť rozlúčenia manželov.

Vo Francúzsku už od dávna nebrali prisne otázku stavu manželského. Touto reformou ale zamýšľajú ako by poslednú ranu mohli zavdať kresťanskej rodine. Slobodnomyseľníci pokračujú teda ešte vždy v jejich bezbožnom diele, cieľom úplného utlačenia cirkve katolíckej vo Francúzsku.

KRAJINSKÝ SNEM.

3. júla.

Predseda Julius Justh. Predseda predložil dopis ministerpredsedu, že prijaté predlohy zákonne sú všetky už sankcionované a vyhlásené.

Aladár Ballagi predostrel snemu osnovu adresy na kráľa. Ku debatte ohlásil sa prvý z národnostnej strany Michal Polit a predložil snemu vlastnú adresu národnostných vyslancov. Ludvik Mérey zo stránky neodvislých vyslovil sa v odôvodnenej reči za adresu väčšiny.

Ku koncu minister pravosúdia Polónyi odpovedal na interpelláciu ablegáta kresťanskej ľudovej strany Pavla Kovácsa v záležitosti obchodu «Örangyal». Minister dokázal, že skutočne jestvujú obchody židovské, ktoré držia na stá všeliakých agentov, ktorí s podpisami jednotlivých duchovných svádzajú ľud kresťanský ku kupovaniu rozličných náboženských predmetov a pri tom sľubujú odberateľom i sväté omše, ktoré sa za živých a mrtvých budú slúžiť. Proti tomuto klamstvu sa, hovorí minister, následkom chybných zákonov obchodných prítomne ničoho nedá vykonať. Šudierov-agentov, alebo také obchody v páde klamstva treba odovzdať trestnému súdu. Odpoveď ministra vzali v známosť interpellant Pavel Kovács a snemovňa. Po ustálení denného poriadku budúceho dňa zakončilo sa zasadnutie.

Snemovňa veľmožov. O 4. hodine popoludní držala zasadnutie snemovňa veľmožov. Predseda gróf Aurel Dessewffy, zo stránky vlády prítomní: Alexander Wekerle a Ignác Darányi. Predmetom pojednávania bola adresa na kráľa. Ako prvý rečník vyslovil sa gróf Róbert Zselenszky proti adrese. Ministerpredseda odôvodnil rečou osnovu adresy a snemovňa veľmožov prijala ju bez zmeny, s čím zakončilo sa zasadnutie.

4. júla.

Riadne zasadnutie snemovne. Predseda Julius Justh. Zo stránky vlády prítomný bol gróf Albert Apponyi. Ablegáti národnostní Goldiš a Manojlovits rečnili za adresný návrh Politu, avšak bez všetkého súzvuku snemovne.

Minister vnútra gróf Julius Andrássy odpovedal na interpelláciu, ktorú nedávno zadal národnostný ablegát Hodža v záležitosti socialdemokratických poľných robotníkov. Minister povedal, že zaviedol vyšetrovanie proti spolkom poľných robotníkov. Z tohoto vyšetrovania vysvitlo, že socialdemokratickí vodcovia v jednotlivých spolkoch ľud nebúrili, v druhých ale búrili a preto pozatváral dal také spolky, v ktorých búrili robotníkov bláznitelia ľudu, čo z búrenia žijú. Hodža vzal odpoveď ministra v známosť, ohradil sa ale proti tomu, že socialistických buričov pomenoval blázniteľmi ľudu. Minister vnútorných záležitostí sa však na to osvedčil, že on žiadne mená nomenoval.

5. júla.

Predseda zasadnutia Julius Justh. Po odbavení formalít zdvihol sa ku slovu ablegát kresťanskej ľud. strany *Alexander Giesswein*. Rečník spomenul Michala Polita, ktorý v jeho poslednej reči povedal, že v sneme niet opozície, kdežto zdravý parlamentarizmus nemôže byť bez opozície. Toto je možno pravda, oproti tomuto však poukazuje rečník na mimoriadne položenie terajšieho snemu. Dobré padlo rečníkovi slyšať z úst Polita ohlasovať vlastenectvo, oproti tomu s bôlom vidí, že národnostní vyslanci nevedia spojiť sa s ostatnými stranami, aby vo vlasteneckej práci spolu účinkovali, lež práve naopak, oni prekážajú činnosť snemu. Hovorí, že terajší stav národnostnej otázky je príčinou tohoto chovania sa národnostných vyslancov. No, tento stav je hriechom starej liberálnej strany. Pojednával ďalej rečník o robotníckej otázke a prijal adrešný návrh väčšiny.

Povedal potom reč v známom tenóre národnostný ablegát Franc Skyčák. Mala to byť veľká obštrukcionálna reč, mala ale len tú jednu chybu, že nebol nikto zvedavý na ňu, povedal ju pred prázdnu sieňou a vyslovil sa za adresu Polita.

Jozef Emödy, ablegát ústavných, narážal vo svojej reči na národnostniarov a potom vyslovil sa za adresu väčšiny.

Po ňom ohlásil sa v osobnej otázke Milan Hodža, ponevác však v reči jeho po opätovnom napomenutí zo stránky predsedníctva, nedržal sa osobnej otázky, predseda snemovne odobral mu slovo.

Konečne rečnil Aurel Novák a keď pospomínal rozličné krivdy a ponosy, vyslovil sa za adresu Polita.

Predseda potom ustálil budúci denný poriadok a zaključil zasadnutie.

6 júla.

Predseda Julius Justh zahájil zasadnutie o 10. hodine. V osobnej záležitosti prehovoril Martin Kollár na obžaloby zo stránky Jozefa Emödyho, proti nemu pozdvihtuté.

Predseda pre výkrik, ktorým ohlásil sa v poslednom zasadnutí Milan Hodža napomenul ho k poriadku.

Rečnil potom ablegát Soma Visontay a prijal adresu väčšiny.

Začal na to reč obštrukcionálnu Milan Hodža s bezzákladným rozumkovaním jeho nemal však veľa šťastia,

bo Anton Gunther zo stránky ministerstva pravosúdia návaly jeho dôkladne podvrátil.

Ako posledný rečník vystúpil Štefan Petrovics a priťahol si napomenutie predsedu.

Po ustálení budúceho denného poriadku predseda zaključil zasadnutie.

7. júla.

O 10. hodine predseda Julius Justh zahájil zasadnutie. Po odbavení formalít ablegát Ludvik Halász predniesol interpelláciu na ministerstvo výučby a ohradil sa odvážne proti reči, akú ministerský radca bar. Alexander Barkóczy z príležitosti porady výboru krajinskej výučby povedal. Ministerský radca otvorene sa vyslovil, že v *záujme kultúry a osvety výučbu postaviť treba v školách na stanovisko náboženské.*

Proti tomuto protestoval Ludvik Halász, keď sa odvolával na všeliakých mudrcov starého sveta pohanského. Z tejto interpellácie vysvitá, že Halász je alebo neverný žid, alebo freimaurer a socialdemokrat.

Zavrátala ho ostatne poriadne celá kresťanská ľudová strana jednohlasne ako aj osvedčení katolíci druhých stránok.

Minister výučby odpovedal hneď na interpelláciu a vyslovil sa dôrazne, že vláda vždy bude mať na zreteli, že *celá kultúra Uhorska a celej Európy stojí jedine na základe kresťanstva.*

Pokračovalo sa na to v pojednávaní adresy na kráľa a konečne medzi prosbopismi predložený bol návrh postavenia vlády Fejérváryho pod obžalobu. Návrh tento odkázaný bol výboru pravosúdnemu a s tým zakončilo sa zasadnutie.

B E S E D N I C A.

Poučné rozprávky.

(Dokončenie.)

Ako takto dumá, zrazu počuje ostrý piskot. No ešte to mu bolo treba. Vlak je tu a on na dvore hundre. Čo povie pán slúžny? Sám pomáhal paholkovi zapriať. Šibol kone, ale už bolo pozde. Slúžnemu trafil sa starý košinák, vysadol na jeho voz a tak ponáhlal sa do Hradea. Jaknáhle ho Podlupka zazrel, obrátil kone a hnal domov, celý bol rozhorčený a nevedel sa utíšiť. Ešte ani psovi nedal pokoja. Kopnul ho do boka, takže celej pol hodiny zavíjal. Hej, keby to bol býval Lajdák! Stisol by mu bol hrtan, žeby viac nežil. Aspoň by mal už raz potom pokoj od neho.

Na obecnom dome bolo už živo, keď ta Podlupka dorazil.

KazdÉ oko naň bolo namierenÉ a prítomní usmievali sa. Ešte aj slúžny ho prijal so žartom, lebo už bol počul o veci.

— To nič, pane Podlupka, — hovorí ďalej slúžny a podal mu ruku. — S vážovými hodinami nie je možno začať pravotu. Ktože môže zato, že na moju úctu zostaly?

— Ba veru mu to neodpustím, — vypukol s hnevom Podlupka. — To je naničhodný človek. Hneď nech ho dajú zavreť!

— No, no, len potichu gazdíčko. Môže vám uškodiť hnev. Koho že mám dať zavreť? Kto vám ublížil? — pýtal sa slúžny.

— Nuž kto iný, ako ten chrupáň Kubo Lajdák, — odpovedal Podlupka.

Lajdák už vtedy tam sedel medzi prisaznými.

— To si ja vyprosím, aby ste mi ubližovali, — povedal Lajdák.

— Odkiaľ to viete, že Lajdák zastavil hodiny? — pýtal sa slúžny, ktorému páčil sa tento veselý kúšik. — Hľa, čo nevystane z Hradčanov?

Podlupka predniesol príčiny. Povedal, že poznal tvár Lajdákovu, keď hľadel von vážovým oblokom. On zavrel Lajdák do väže a že ten prečo zastavil hodiny, to aj dieťa uhádne.

Áno, každý uhádol, len Kubo Lajdák krútil akosi nedôverive hlavou.

— Nech neveria, pán veľkomožný, — hovoril Lajdák s tichým úsmevom. — To je cigáň od kosti. Ako ma mohol vidieť na väži, keď ustavične vraví, že je krátkozraký a že ani do toho malého oblôčka nedovídi. A potom, tak ho pajedia tie hodiny, že by za svet nepozrel nane. Či nie je tak chlapi, ako hovorím? Povedz ty Prívaru, alebo ty Jazvec.

— Tak je! Lajdák čistú pravdu hovorí, — dosvedčali tí.

Nastal ukrutný smiech. Slúžny až sa za brucho lapal. Len Podlupkovi bolo do jedu. Krútila sa s ním izba a aby nezrazil volakoho bakulou, vzal klobúk a utekal domov. Klial celou cestou. V ten deň nikto nečul jeho hlasu.

Keď prišiel domov, gazdiná s tým ho vítala, že kto zostal rychtárom? Táto nevinná otázka tak dohnevala Petra, že pochytil stolicu na ženu a nech tá nie je pevnejšia od neho, bol by ju dolámal na jej hlave, aby neokrivela. Ale gazdiná chytila milého Podlupku za plece a vyhodila ho von.

Títo dvaja blázni — rozumiem Kubo a Peter — dosiaľ sa len domrzali, od dnešku ale nenávidel jeden druhého. Zostali smrteľnými nepriateľmi. Oba na tom boli, ako môžu najlepšie uškodiť jeden druhému. Peter nevedel sa «Otčenáš» pomodliť bez toho, aby nemyslel na pomstu a preto jeho modlitba nemala žiadneho výsledku, lebo keď «Amen» s najväčším hnevom vypovedal a už vtedy aj päsť stískal.

Lenže prišiel čas, keď Kubo Lajdák zostal tichým človekom a dal pokoj Podlupkovi.

Mnoho hlúpostí povyvádzal v jeho živote a tieto ko-

štovaly ho veľké peniaze. Najviac utratil pri kortešačkách. Na protiveň Podlupkovi, aby liberáli vyhrali, besne kortešoval a trovil svoje vlastné peniaze. Koniec hlúpostiam bol to, že všetko prehajdával, čo mal. Proboval pýtať pomoc od liberálneho ablegáta. Ten sa ale ani len neobzrel naň, veď sám bol až po uši zadlžený.

Zlé dni nastali pre úbohého Lajdák, lebo aj jeho liberálni kamaráti bočili od neho. Kým mu na um prišlo, žeby sa mal chytiť voľačoho, židák Marmorstein poslal mu na krky ekzekútora. Asi 300 zlatých mal napochytre zložiť, ale odkiaľ? Chudáčisko, smutne hľadel pred seba a div nezaplakal. Dvor plný bol ľudom, ale naň nikto sa neobzrel.

Ale predseda. Hľa Podlupka vystúpil z pomedzi licitantov a kráčal prosto ku Lajdákovi, strčiac mu voľačo do ruky. Ten nalakaný kukne čo to a vidí tri nové stotiny.

— Vieš sused, odkúpim od teba tie vážové hodiny, — povedal Podlupka s tak ľutostivým pohľadom, že Lajdákovi vyronily sa slzy.

Kubo Lajdák nemo stisnul ruku dobrodincovi svojmu a s tým viac povedal, ako s dlhou rečou. A s týmto bol koniec licitácii. Tri stotiny zapchaly ústa ekzekútorovi. Ľud sa rozišiel, čudujúc sa, ako mohol Podlupka takúto hlúposť vykonať. Smrteľnému nepriateľovi pomôcť, kto to slyšchal!

— Ten sprosták rozhadzuje peniaze, ako čo by ich na smetisku sbieral, — hovorili ľudia. — No len, no, len aby nepochodil tak, ako Lajdák. Ale dať toľké peniaze takému darebákovi. A to ešte nepriateľovi. Takého somára nie je viac na svete.

— Nemáte pravdu! — hovorili iní. — Darmo ubližujete Podlupkovi. Vykonal kresťanský skutok a za to len pochvalu zaslúži, ale nie urážky. Inšie Podlupka nemohol ani urobiť.

Podlupka po vykonaní tohto sľachetného skutku cítil veľkú radosť v srdeci svojom. Sám nevedel, čo sa to s ním robilo. Keď šiel domov, nevládal so sebou. Pristavil každé dieťa, pýtal sa ho, ako sa volá a čo varí mama. Daktorému aj krajiar hodil na cukríky.

Prijdúc domov, zase mu prišlo do rozumu voľačo múdreho. Zapálil si na fajku, sadol do pitvora a oprel zrak svoj na väžu. Obdivoval poletujúce lastovičky a čvirikavých vrabcov a načúval hlas hodín.

Od dnešku ten hlas je aj jeho; kúpil ho za 300 zlatých. Ale lepšie ho zaslúžil s láskou, ktorú preukázal naproti bližnému svojmu. A kresťanský skutok svoj nikdy neobanoval, lebo Lajdák chytil sa lepšieho rozumu, zabudol na sprostosti a zostal poriadnym gazdom a neohrozeným ľudákom. Pod večierky tam vidíte tých dvoch starcov sedieť na priedomí, hľadiacich na hodiny a keď zvoní na «Anjel Pána» pomodlia sa a vzdychnú:

— Bože náš, ako je to dobre, že my dvaja starci žijeme vo svornosti a v kresťanskej láske. *Fatranský.*

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kreštan-a»!**

CHÝRNÍK.

Arcikniežatská rodina v Ischli. Z Ischlu oznamujú, že arcikňažna Maria Valeria so svojimi deťmi dňa 3. júla prišla do Ischlu, kde bude letovať. Arcikňažnu Mariu Valeriu uvítal na nádraží jeho veličenstvo kráľ.

Nemecký cisár na cestách. Z Kielu sdelujú, že nemecký cisár Vilhelm dňa 3. júla predpoludním na automobile došiel z Altony do Kielu a potom šiel hneď na loď «Hamburg». Nemecký cisár na druhý deň odcestoval na východ.

Arcikniežatská rodina v Tatrách. Arciknieža Karol Štefan, ktorý teraz letuje v Tatrách, dňa 4. júla so svojou familiou urobil výlet ku Štrbskému plesu, kde sa mu ten čarokrásny kraj veľmi zapáčil, čomu dal i výraz. Arcikniežatskí hostia celý deň pobavili sa pri Štrbskom plese a pozreli si všetky budovy.

Nový satmársky biskup. Jeho veličenstvo kráľ kaločského opáta-kanonika dra Tibora Boromiszu vymenoval za satmárskeho biskupa, Satmársky biskupský stolec bol už od dlhšieho času uprázdnený, lebo biskup Béla Mayer, ktorého vymenovali po smrti biskupa Júliusa Meszlényiho, pre nemoc nemohol zaujať svoj arcipastiersky úrad a poďakoval sa.

Nový satmársky biskup Tibor Boromiszta narodil sa dňa 18. júna r. 1840. v Kaloči. Na theologiu poslaný bol do Ríma, kde bol povýšený za doktora. Ponevác ostal ťažko chorý, vrátil sa do Uhorska a tu skončil svoje theologické štúdiá. V Ríme nadaného mladíka si veľmi obľúbili jeho predstavení, menovite kardinál Steinhuber. Aj pápež Pius X. osobne pozná nového satmárskeho biskupa. Pred poldruha rokom prijal ho pápež na osobitnom výsluchu. Za kňaza vysvätený bol roku 1863. Za 6 rokov bol kaplánom, potom ostal farárom v Jankovaci. Roku 1889. ostal dekanom a opäť a už vtedy vo verejnom živote hral veľký zástoj. Roku 1893. kráľ vymenoval ho za kaločského kanonika a čo taký spravoval kaločské vyššie semeníšte. Jako rektor s veľkou láskou a energiou vychovával mladých kňazov. Roku 1901. pápež Lev XIII. vymenoval ho za pápežského praeláta. Posledne bol kapitulským vikárom. Arciskup Július Városov vymenoval ho za generálneho vikára kaločskej diecézy.

Vysvätenie biskupa. Kardinál knieža-primas Kladius Vaszary vysvätil tieto dni v domovej kaplnke v Balaton Fürede za biskupa generálneho vikára arcibiskupstva ostrihomskeho Ludvika Reiner. Pri posviacke tejto spoluúčinkovali ako pomoci biskupi Karol Hornik, biskup vesprémsky a dr. Medard Kohl, vysvätený biskup.

Dobrodejnosť cirkevná. Dr. Alexander Ernszt, ablegát kresťanskej ľudovej strany na rim. kat. kostol lutišský daroval 100 korún. Zaplať Boh dar tento veľkodušnému

darcovi a daj mu spôsobu, aby ku sláve Boha a cirkve a ku blahu ľudu čo možno najdlhšie úspešne účinkovať mohol.

Prvý vnuk nemeckého cisára. Manželka dediča nemeckého trónu, princezna Cecilia dňa 5. júla predpoludním o štvrt na 11. hod. v Potsdame porodila chlapca. Novonarodený chlapec je prvým vnukom nemeckého cisára a budúcim dedičom nemeckej ríše. Nemeckému cisárovi, ktorý dňa 3. júla odcestoval na Východné more, radostný chýr sdělili po bezdrótovej telegrafe. Korunná princezna Cecilia dňa 4. júla predpoludním sa ešte prechádzala a popoludní prijala aj návštevy. Pri pôrode prítomná bola aj cisárovná. Korunná princezna sa dobre cíti; novonarodený syn je silné a tľsté dieťa. Dedič nemeckého trónu je nateraz 24-ročný a jeho manželka 20-ročná. V snemovni vyslancov oznámil radostnú udalosť predseda Kröcher a pýtal splnomocnenie, aby cisárovi a dedičovi trónu v mene snemovne mohol zablahoželaf. Vyslanci vstali zo svojich miest a oduševnene prijali návrh predsedov.

V londýnských diplomatických kruhoch hovoria. že anglický kráľ Edvard VII. bude krstným otcom prvého vnuka nemeckého cisára Vilhelma II. a že na krštenie príde do Potsdamu.

Smrť. Ján Kovalszký, farár v liptovskej obci Tarnóc, rodák zo Spišskej Starej Vsi, dňa 2. júla po dlhej, trápnej nemoci a po pobožnom prijatí sv. sviatostí v 51. roku svojho života a v 26. roku svojho kňazstva zomrel. Nebohý bol predtým farárom v Lipt. Huttách.

Bulharský panovník v Štiavnicí. Z Baňskej Štiavnice oznamujú, že bulharsky panovník Ferdinand s kniežatom Filipom Koburgským a arcikniežatom Leopoldom, tajným radeom Fleischerom a bulharským generálom Markovičom minulé dni došiel do Štiavnice, kde si obzrel mestský archív, museum, priemyselnú budovu a obrazareň baňských grófov. Panovník a kniežatá potom boli na omši v chráme Matky Božej a šli aj do krypty, kde sú pochovaní dvaja Kohárovci. Panovníckych hostov vodil mešťanosta Szitnyay a archivár Richter.

Letné manévry vystanú. Minister vojny poslal nariadenie vojenským veliteľstvám, že tohoročné veľké manévry vystanú. Príčina tohto je, že náhradných rezervistov poslali na urlaub a pri plukoch ostávajú vojači konajú len riadnu službu. Ponevác manévry vystanú, odobraných rekrútov zavolajú do služby už dňa 1-ho augusta.

Chýry zo Spiša. V gelnickom okrese sa malo na assentírbu dostaviť 816 rekrútov, dostavilo sa ale len 344, odobrali 104. — V obci Prakfalu sa dňa 25. júna jednému 9-ročnému dievčaťu menom Maria Klekner pri šparherte šaty chytily, následkom čoho sa tak popálilo, že aj hneď skonalo. — V lese mesta Gölniczbánya sa istý Anton Nalevanko, 32-ročný kováč obesil, zanechal vdovu a dve malé siroty. — V Levoči dňa 25. júna večer 4 domy a 5 stodôl zhorelo. — Minister vnútra vymenoval baróna Tibora Máriássyho za sekretára k spišskému hlavnému županovi.

Štrajk žencov na Dolniakoch ešte vždy neprestal. V obci Oroszlámos (stolica torontálska) pred niekoľkými dňami asi 1200 žencov prestalo pracovať. Žandári zpočiatku štrajkujúcich 71 ľudí zatkli. Na čo socialdemokratická budapeštianska správa Krajinskej Jednoty poľných robotníkov požiadala segedínskeho pravotára dra Gejzu Baloga, aby šiel brániť robotníkov a súkromného úradníka Alexandra Révészsa poslala do obce, aby v záležitosti štrajku urobil poriadok. Balog a Révész dňa 1. júla došli do Oroszlámosu a vyhľadali najprv notára, ktorý im ale ohľadom štrajku nevedel dať vysvetlenie. Na chodbe obecného domu žandársky strážmajster Ján Tóth oslovil pravotára a úradníka a bárs sa legitimovali, do večera nepustili ich z obecného domu. Večer asi o 7. hod. Balog po telefone oznámil prípad okresnému hlavnému slúžnemu, ktorý naložil žandárskemu strážmajstrovi, aby Baloga a Révészsa pustil na slobodu, ale aby ich odviezol na stanicu a s najbližším vlakom preč poslal. Štrajk žencov sa skončil, lebo žiadostiam žencov vyhovel. — V obci Szamosdob (st. satmárska) všetci ženci vypovedali štrajk. Tam tiež vyslaní boli žandári. — Z Baje sdeľujú, že ženci árendátora Maxa Friedmana vypovedali všetci štrajk. Policia sedemnástich štrajkujúcich robotníkov odsúdila. — Na panstve grófa Antona Czirákyho v Börgönde (stolica Fejér) tieto dni tiež prestali ženci pracovať. Okresný hlavný slúžny 76 žencov pre nezadržanie smluvy odsúdil, a síce každého na 25 dní do väzenia. — Tak zkazonosne účinkujú socialdemokratickí agitátori medzi poľným robotníctvom. Ten ľud je ale ešte vždy tak zaslepený, že im verí.

Zhorel kostol. Z Hamburgu oznamujú, že v tamojšom kostole sv. Michala tieto dni popoludní o 3. hodine vypukol oheň. Väza kostola sa srútila. Oheň prešľahol aj na susedné domy. Následkom ohňa dvaja mechanici a jeden hodinár, ktorí opravovali väzové hodiny, prišli o život. Popoludní o 4. hodine srútila sa aj strecha. Z kostola ostaly len múry. Asi 20 susedných domov zhorelo. Všeobecne má sa za to, že oheň zapríčinili na veži pracujúci mechanici.

Ozbíjaná krypta. V obci Sárvár (stolica Vas) u jedného tamojšieho handára našli viac takých sperkov, ktoré pochádzajú z krypty rodiny grófov Széchenyiovcov v obci Nagyczenk. Medzi iným našli tam jednu náprsnú ihlicu a náhrdelnú retiazku, na ktorej je zlatá medailla. Rosipovič tieto veci predal kupcovi za štyri koruny vtedy, keď po ozbíjaní krypty uprchnul. Rosipovič tvrdí, že on kryptu sám ozbíjal a že spoluvinníkov nemal.

Štrajk v plynovej fabrike. V Jozefovskom predmestí minulý týždeň vypukol štrajk v plynovej fabrike, ktorý sa ale už skončil. Dôverníci robotníkov dňa 3. júla dohodli sa so správou fabрики a smluvu prijali aj štrajkujúci robotníci. V smysle smluvy štyroch kresťanských socialistov, pre ktorých štrajk povstal, správa síce neprepustí z práce, ale ich preloží, štrajkujúci ale uznajú, že ich pohyb nebol oprávnený a že napozatým bez zakročenia Jednoty železných a kovových robotníkov nevypovedia štrajk. Štrajkujúci dňa 4. júla začali pracovať. Zazíhači lúčov prijali tiež smluvu, pretože ale toto stalo sa neskoro, väčšia časť ulíc do 11. hodiny večer nebola osvetlená. Ku štrajkujúcim dňa 4. júla ráno pripojilo sa 80 robotníkov budínskej plynovej fabрики, oproti tomu ale robotníci plynovej fabрики vo Francovom predmestí odsúdili štrajk a nepripojili sa ku štrajkujúcim. Vojsko do rána dňa 4. júla ostalo v budínskej a v jozefovskej plynovej fabrike; každý pešiak mal v taške 10 ostrých patrónov. Budínski štrajkujúci robotníci zdržovali sa v hostinci «ku Bažantovi» a peštianski «u Zeleného jágra» v mestskom lesíku. Z tábora peštianskych robotníkov väčšie-menšie oddiely ustavične chodili do mesta a na viacerých miestach srazili sa s policiou. V noci štrajkujúci robotníci zabávali sa tým, že zhášali vojakmi zažatné lampy. Jeden väčší oddiel štrajkujúcich došiel až po plynovú fabricku a chcel prekaziť 50 robotníkov v tom, aby vošli do fabрики. Palicami a kamením napadli pracovať chcúcejúcich robotníkov, ktorým prišli na pomoc jazdeckí a peší vojaci. Štrajkujúci napadli aj policajtov, ktorí ale rýchle spravili poriadok a 15-ich štrajkujúcich zatkli.

Smutný výsledok assentírky. Zo Žiliny píšú, že tam posledná assentírka skončila sa s veľmi nepriajným výsledkom. Väčšia časť vojopovinných vystažovala sa do Ameriky a druhá časť je veľmi zkrpatelá. Mnohí z predvolaných sú 115—120 centimetrov vysokí. — Z Turč. Sv. Martina píšú, že aj tam sa assentírka so smutným výsledkom skončila. Viac než polovica vojopovinných sa vystažovala a doma ostávajú sú slabí a zkrpatelí. V martinskom okrese z pomedzi 672 vojopovinných dostavilo sa len 339, z ktorých odobrali 111 mladíkov. V mošovskom okrese z pomedzi 662 predvolaných vojopovinných dostavilo sa 367, z ktorých odobrali 102 mladíkov.

Výbuch na výstave v Bukarešte. Z Bukareštu oznamujú, že minulé dni na priestore tamojšej výstavy udal sa výbuch. Na brehu jedného malého jazera vybuchilo niekoľko rakét, následkom čoho päť ľudí bolo ťažšie raneno. Ranených odviezli do nemocnice.

Osožné a chytré prevedenie parcellovania.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelezete» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provádzanie parcellovania a ku tomuto cieľu udeľovanie požičiek. Cieľ ústavu tohoto vytvárajú úžerníctvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa práca právnymi, merníckymi a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý postará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkám zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požičku do dvoch tretín ceny pri výhodných podmienkach, o čom vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V., Géza-u. 2.) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody spoluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osahu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavateľia pozbavia sa všetkých starostí parcellovania. 4. Odpredavateľ naraz v jednej summe dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredku. — Zvláštné výhody ústavom povolenej požičky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požičky povolujú sa počnúc už od 300 korún. 3. Požička vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára není potrebná, potrebuje sa len lacné uhadnovrenie notárske. Ústav požičku vypovedať nemôže.

Kobyľky. Na Hortobágye na priestore asi 70.000 jutár minulé dni objavily sa kolyľky. O pustošení kobyľiek prvé zprávy oznamovali, že kobyľky ničia všetko: i siatiny, i požaté zbožie, pasienky. Minister orby vyslal na Hortobágy správcu ústavu na skúmanie chrobače, aby mu o pustošení podal zprávu. Dľa zprávy kobyľky v siatinách škodu nenarobily ani v Böszörményi, ani v chotári Balmazujváru. Kobyľky zdržujú sa len na pasienkach, ale už nepustošia, lebo hľadajú miesta, kde by niesly vajička.

Udrel hrom do skladu na dynamit. Z Londýna oznamujú, že v Centralii (Pensylvania) počas búrky udrel hrom do jednej bane a v bani podpálil sklad dynamitu. Dynamit vybušil a veľmi mnoho ľudí zabil.

Oheň. Obec Prestavky v tekovskej stolici dňa 28-ho júna celkom vyhorela. Ľud o všetko prišiel. Bieda je náramná. O milodary prosí a taketo prijíma farský úrad v Trubíne (Garam-Kürtös).

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdáľž je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? — Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, ale *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete».

HOSPODÁRSTVO.

Úvahy starého sedliaka o starých a nohých časoch.

— Ako sa máte, starý ňanka, — oslovím jednú starého sedliaka Martina Hybala.

— Ale prosím ponižene zle, — odpovie on, pričom škriabe sa za ušima. — Len to ináč bolo volakedy, ako včul. Chudobný človek namorduje sa a nemá z toho nič. Pane môj, zažil som ja lepších časov.

— Snáď za poddanstva pred revolúciou?

— Veru vtedy. To boly časy! Vtedy boli páni, ale včulajší to sú len bedári. Teraz len židáci sú bohatí. Tí majú všetko.

— Čo, vy snáď oplakávate starodávne časy, keď ste neboli slobodnými? Teraz je vám sveta žiť!

— Čert vzal slobodu, keď je len na papieri a keď za ňou žobrácka palica chodí.

— Čudne vyprávate, Martinko môj, veď teraz každý len o slobode tára a ju zbožňuje, že vraj bez slobody celý život nič nestoji.

— Neviem, čo nám dala tá oslavovaná sloboda, lebo ja som len jednoduchý sedliak. Nemiešam sa do vecí pánov, ale ako starý a zkusený človek len to poviem, že sedliaci lepšie sa mali za zemanov. Lebo pozrite, my ako

poddaní mali sme nad sebou len jedneho pána, ktorý bol viac ocom, ako pánom naším. My s ním boli sme jednou rodinou. Je pravda, že tá zem, ktorú sme obrábali, nebola naša a že za tú robotu, ktorú sme pánovi nášmu konať museli, nezaplatil nám, nuž ale nechýbovali nám ani chlieb, ani peniaze. Obrobil si zeme pánov, z úrody dostal si podiel, tak podobne aj z krmu. Potreboval-li si drevo, doviezol si si ho z panskej hory. Mohol si držať kravu, ošípané, kone, drúbeže koľko si chcel. Za to sa veru utržilo aj hodne peňazí. Odbavil si si poriadky, potom mohol si ist inde zarábať. Len za furmanky koľko sme utržili! A potom aké že sme mali výdavky? Zaplatil si pánovi dežmu a mal si pokoj. Ten ňa veru nevyhnal z domu a nedal ti zpredať imanie. Keď Pán Boh nepožehnal, ani to sme tak necítili ako teraz. Aj to dalo pánovi nášmu väčšiu starosť ako nám. Stala-li sa ti dáka škoda, na príklad zdula-li sa ti kravička, alebo ošípaná zdochla, vyzaloval si sa pánovi svojmu a ten dal ti za to vynáhradu. Mal-li si krštenie, alebo veselie, pani naša postarala sa o všetko. Jak volakto ochorel, sama ho opatrovala a chystala mu lieky. Moji páni takýto boli. A keď človek videl túto lásku a túto dobrotu, nikdy neprišla mo do rozumu sloboda, nikdy nezávidel pánovi a nikdy nemyslel, že je opovrhnutým poddaným, lebo necítil žiadnu podriadenosť. Nič nemal do nás ani pisár, ani notár, ani slúžny; keď bola dáka hádka medzi nami, pán to vyrovnal a bolo zase dobre. Teraz preháňajú ňa po súdoch, meškáš čas, troviš peniaze na fiškála a na štemple a predsa nevyhráš a nenajdeš pravdu. Vtedy veru nerobily nám starosť deti, lebo boli zaopatrené na celý ich život. Tymi boly, čo aj my. Hej, dobré to boly časy! Čo včul? Z tej slobody nenaje sa ani jeden sedliak. Ba či ju má? Pozrite nás, robíme od svitu do noci, ešte aj ja starý neleňošim, aby nepovedal môj syn, že darmo jiem. Ak Pán Boh požehná, ako-tak vyžijeme, nech ale udre zlý rok, tam behaj za židom a za špárkassou, aby ti požičala. A keď je už raz dlžoba, tak už všetko ide naopak, lebo dlžoba s človekom z jednej mysi žerie. Ja som mal len jedneho pána, teraz každý čert rozkazuje. Čo sme my vedeli o zákone? Teraz za každým počuješ, prestúpil si zákon, plať pokutu. Kto sa vtedy pýtal, kde pasieš a koľko kusov pasieš? Medzi panskou lichvou pásla sa aj moja. Alebo si vezmite gajst (špiritus). Koľko vydáme za to? Ja som si napálil slivovice koľko som len chcel a neplatil som nič. Teraz? Aj platíš, aj ňa ešte pokutuje financ. A tie porcie! Bože môj dobrý, či som to ja slýchal volakedy? Nič a za nič a naválajú ti ich toľko, že ich ledva unesieš. Štátne, stoličné a obecné porcie, rozličné príračky, vojenské a hasičské porcie, na nemocných, na chudobných a Boh vie na koho. Obecné, stoličné a krajinské poriadky. To je strach. To nás ubíja. Či to bolo volakedy? Neplatili sme my predtým nikdy takéto porcie a všeliaké príračky. Čosi-kamsi a bolo všetko dobre.

(Dokončenie nasleduje.)

Krešťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

DOPISY.

Ludrová.

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom oblúbenom «Kresfane».

Veľký zármok máme za naším dobrým duchovným otcom, pánom farárom Augustínom Kekát. Pán Boh nám ho zval na večný odpočinok. Z veľkej povďačnosti, akou sme mu všetci na veky zaviazaní, chcem na vedomie dať svetu, ak veľké dobrodenie nám on po celý čas účinkovania jeho preukazoval.

Blahej pamäti pán farár Kekát prišiel do našej kresťanskej fary roku 1884. Hneď v prvom roku nadobudnul nám sochu nepoškvrnenej Panny Marie. Na drhý rok zadovážil nám hrob Krista Pána. Založil potom «Spolok Božského Srдца» a dal postaviť oltár opatrený s relikviami svätých, aby sa na ňom ku cti Božského Srдца svätá omša slúžif mohla. Sriadil nám potom Spolok svätého Ruženca, ktorý má teraz už vyše tridsať ruží. Predtým sme veľké ťažkosti mávali so sv. spovedou. Nebohý pán farár nám aj v tomto pomohol. Každý rok pred Vianocami, Veľkou Nocou a pred sviatkom Božského Srдца zavolať troch-štyroch cudzích kňazov, ktorým sa potom veľmi mnoho ľudu naraz vyspovedalo. Behom šesť rokov mali sme trikrát sv. missie. Od tých čias máme spolok striezlivosti a spolok sv. Škapuliara. Chlieb sv. Antona sám rozdával chudobným.

Pečlivo sa staral nebohý pán farár o chrám boží v Ludrovej. Dal ho pekne vymaľovať, vyložif barvistou dlážkou, jedného gazdu, ktorý nemal detí, vedel namluif, aby dal na väžu zhotovif veľký zvon za 1000 zlatých. Roku 1904. nadobudnul krásny oltár všetkých uhorských patrónov. Ku službám božím postaral sa o skvostne ornáty a o krásnu bielizeň. Ľud, zvlášte mládež, vyučoval v cirkevných piesňach. Cez fašiangy odťahoval ľud od hlučných zábav po krémách. Miesto toho učil mládež v poučných a nevinných divadelných predstaveniach. V posledné dni fašiankové mali sme vždy sv. omšu s vystavením prevelebnej Sviatosti Oltárnej. V čas pôsiny každý piatok odbavovalo sa miserere a starý rok zavreli sme vždy so zodpovednou pobožnosťou. Veľmi často chodil ku pobožnosťam sv. Ruženca a nelenilo sa mu nikdy, keď sa o tom jednalo, aby dal ľudu dobrý svätý príklad.

Kostol Všetich Svätých usporiadal horlivý pán farár priam tak ako v Ludrovej. Pri fare dal vystavif kaplnku svätého Jána Nepomuckého. U nás predtým mnoho ľudi žilo v hriechu. Verný tento sluha boží patričných tak dlho namlúval, napomínal, kým sa dali sosobášif. K sobášu

potrebné listy, jestli boli núdzni, im sám zaopatril. Kdekoľvek pohliadneme, všetko nás napomína na dobrého pastiera nášho duchovného. Boh mu daj ľahké odpočinutie a jednú veselú zmrtvých vstanie. *Povďačná ctiteľka.*

Liptovská Osada.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom oblúbenom «Kresfane».

Jakýsi «Starý Ľudák» malicherným spôsobom a posmešne vyslovuje sa o našom konzume a o našom pánu farárovi. Nuž divím sa tomu «Starému Ľudákovi», ktorý náš okres dobre pozná, že takýmto spôsobom chce pravdu zatajiť a urážkou druhých svoje meno osláviť.

Iste viem, že i z druhých dedín tiež sa ozvú veriaci za svojich duchovných otcov, ja len čo sa našej Osady týka, tuná v krátkosti poviem.

My tu máme konzum, snáď najkrajší v celom Liptove. Odpredáme v ňom tovaru ročite v hodnote za stotisíc korún. Vystavili sme si novú školu katolícku, ku ktorej pozemok pán farár zo svojich peňazí kúpil za 800 korún. Máme návodom nášho pána farára tehliareň, následkom čoho mnohí gazdovia si úhľadné murované domčeky postavili. Nadobudli sme si do nášho kostola minulého roku nový organ za 2500 korún.

Na zväčšenie nášho kostala máme plány už hotové a k tomu cieľu nasbieraných peňazí vyše 4000 (štyritisíc) korún. Hotový je tiež a u pána rychtára osadského sa nachádza plán na obecnú krčmu, za ktorý plán náš pán farár — jako to celá obec vie — zo svojich peňazí vyplatil staviteľovi 100 korún, pri čom úfame sa, že pri obnovenom pojednávaní múdrejší naši občania túto záležitosť obecnú zastávajú budú.

My Osadania máme malý chotár, keď kto príde do našej obce, tak všetko čo vokol vidí, to je majetok mesta Ružomberok a komorského panstva.

Následkom čoho naši občania pri voľbách idú na tú stranu, kde sľubujú ľuky, pastvy, horu a nemožno ich preto odsúdiť, lebo keď odvislí úradníci musia ísť za svojim chlebom, nediv sa potom chudobnému gazdovi, keď tiež hladí z čoho žije. Okrem toho v obci našej je gazdovských vótov málo, spolu len 17, to viem však iste, že títo ľudia všetci tajné hlasovanie očakávajú, aby podľa svojho presvedčenia, bez vyhrážania a pomsty hlasovať mohli. No a náš pán farár je neodvislý človek, ide sám vedľa svojho najlepšieho presvedčenia.

Ešte jedno slovo «Starému Ľudákovi», keď si Ľudák a kresťan, nepotupuj kňazov, ktorí i tak majú dosť prenasledovania a utrpenia v týchto búrlivých časoch od kadejakých ľudi. Buď si akéhokoľvek stavu alebo presvedčenia, pomodli sa každý deň «Desatoro Božích prikázaní», zvlášte pripomeň si to ôsme: «Nepremluif proti bližnemu svojmu falošného svedoctva».

Ostatne pokoj s nami a zlé preč!

Tiež Ľudák.

Od Trnavy.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Mnohovážny Pán Bedaktor!

Prosím o uverejnenie tohto môjho dopisu v našom obľúbenom «Kreštane».

Po prve beriem pero do ruky, aby som z nášeho okolia na vedomie dal niekoľko zázračných udalostí. Nedávno som totiž čítal, že sa v Orave idú stávať veľké zázraky. Tam budú vraj ľudia na hlavách chodiť, slnko bude v noci svietiť, mesiačik vo dne, páni budú sedliakmi a sedliaci pánmi. Ja, Oravcom je ľahko tie veľké zázraky očakávať, veď im to jejich priateľ a otec nasľuboval, veď zaiste ešte má z toho plátna, čo voľakedy na Morave lacno kupovali a v Uhorsku z lásky k ubiedenému ľudu za drahé peniaze predávali.

Ačpráve sme my tu v prešporskej stolici nenie tak hrozne šťastliví, ako naši bratia Oravci, nesmieme sa predsa ponosovať, bo aj u nás očakávame zázraky. Očakávame ich istotne, bo nám to pri posledných voľbách sľúbené bolo. Dľa týchto sľubov aj u nás budú ľudia po hlavách chodiť. Páni budú vyšívane košielky nosiť. Sedliaci ale budú chodiť v dolománoch a každý si opáše krivú šabľu. To je ale všetko ešte nič. Naša stolica telefonom spojená bude s mesiačkom. Toto je už zaiste väčší zázrak, ako sú tie oravské. My sme však s týmto zázrakom ešte nenie spokojní. My si žiadame a my to chceme, aby Dunaj okolo Trnavy tiekol. Načo je v Budapešti tá veľká rieka, dosť jej bude naša Trnavka. Toto si žiadame od nášeho ablegáta. On je teraz mocný pán a môže nám to vykonať, až by sa po jeho chorobe prislabým cítil, nech mu pomôže ako verný priateľ ten luteránsky «Týždenník».

Kto by s týmto zázrakom nebol spokojný, pre toho máme iný a ešte väčší zázrak. My chceme, my si žiadame a naliehame na to, aby nám naši páni ablegáti v tých vyšívanych košielkach to vypracovali na sneme, aby Stupava, Pezinok a Trnava tvorili prostriedok celého sveta. Presvedčení sme o tom, že keď si budú hodne rukávy vyhrňať, vykonajú nám to a to bude tiež inakší zázrak, ako sú tie oravské. *Mešťan.*

Pútnické pozvanie.

Púť do Kalvárie v poľskej Galícii, ináč malým Jeruzalemom zvanej povedie sa dňa 10. augusta ráno o šiestej hodine z farnosti rybanskej. Pútnici k tejto púti pripojí sa môžu na ktorejkoľvek stanici, počnúc od Rybian. V Trenčíne sa patriční v ten deň môžu pripojíť o 9. hodine. V Trenčíne presadnú pútnici na iný vlak, ktorý prinde od Prešporka o 10. hodine, vezúť sa do Žiliny. O dvanástej hodine na obed presadnú pútnici na iný vlak, ktorý pôjde na Kysucké N. Mesto až po Zvardon, hranicu poľskú. Tí, ktorí by boli z nitranskej a tekovskej stolice, nech sa 9-ho augusta s večerným vlakom do Rybian dostavia alebo ráno neomyľne s vlakom prindu. Kto bý si prial obšírnejší program púte, ten nech sa obráti na sprievodcu Bartolomeja Omelka v Rybanoch, ten mu v každom ohľade vďačne poslúži. Rybany. (Tr. m.)

Rozmary a žarty.

Netreba práve palicou biť.

X. jáger hrozne veci vyprával o polovákach, akých sa sám dožil. Y. jáger skočil mu na to drzo do reči:

«To je už ozaj nehanebné cigánstvo».

Na tieto urážlivé slová oboril sa naň X. jáger pastou:

«A to sa mne opovázite do oči povedať?»

«Oj nie o Vás to hovorím», odvetil Y. «lež o mojom priateľovi, ktorý mi včera vyprával, že sa to s ním stalo».

Odkazy redakcie.

Dopisovateľ. Rózsahegy. Pre mnohé vážne predmety nemáme vždy miesta pre záležitosti jednotlivých osobností. Zdravstvujte!

Spisy redakcii zaslané.

I. Svätý Anton Paduanský, v čiernej plátenej väzbe s červeným rubom. Cena 60 halierov.

II. Breznové Kvetý. Malému Ježiškovi v kytku sviazal P. Štefan Soós, kňaz rádu karmelitského. Cena 60 halierov.

K dostaniu v kláštore Karmelitov, Budapest, VI. okr. Huba-u. 12. Tuže sú k dostaniu: Pátričky sv. Antona po 10 halierov, Agnušky sv. Antona so slovenským nápisom po 8 halierov. Podobne aj pátričky Ježiška po 10 halierov a Agnušky Ježiška po 6 halierov.

«**Nábožný Kreštan**» cirkevný katolícky spevník, obsahujúci vyše 400 piesní pre organ harmonisovaných. Cena tohoto spevníka je 8 korún, s poštou o 30 halierov viacej, rekomandovane o 55 halierov viacej. — Mimo tohoto dostať ešte «**Manuale**» (kancionál), ktorý obsahuje všetky celoročné obrady. — Ďalej «**Funerál**», obsahuje pohrabné modlitby latinské a slovenské, taktiež vyše 40 pohrabných piesní pre rôzne okolnosti. — Príhlasy a objednávky na všetky tu oznamené diela prijíma *Jozef Chládek*, regenschori, v Ružomberku (Liptó-Rózsahegy).

Posol Božského Srdca Ježišovho časopis, obrazmi okrášlený k rozmnoženiu úcty božského Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave (prešporská stolica) mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 koruna 60 halierov. Pre Ameriku 3 koruny. Pre Rusko 2 koruny 50 halierov.

Členova knižočka Spolku Kreštanskej miernosti. Složil Karol Szentiványi, správca Krajinskej Jednoty Katolíckych Spolkov Uhorska. S potvrdením cirkevnej vrchnosti arcibiskupstva ostrihomskeho. Obsahuje návod ku sriadeniu kresťanských spolkov miernosti. Litánie najsl. Srdca Pána Ježiša. Rozjímanie. K dostaniu za 14 halierov u Správy «Krajinskej Jednoty Katolíckych Spolkov Uhorska», Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Alleluja. Duchovný katolícky spevník s obradami nótami (nápevami). Sostavil Štefan Janovcsik, farár likavský. S odobrením cirkevnej vrchnosti. — Obsahuje 352 strán, 306 piesní, úplné nešpory a všetky obrady ako: na Hromnice, Veľkú noc, Krížové dni atď., všetky s nótami zaopatrenej. — Cena jedného výtisku. v plátne viazaného s obrázkom 1 kor. 60 hal. hal. — Za vopred zaslaných 1 kor. 80 hal. pošle ho vydavateľ franko pod krížovou obálkou. — Tam je k dostaniu: «**Requiem aeternam**» spevník opatrený s nótami, viazaný. Cena 72 hal. — Objednávky majú byť upravené do Likavky, ostatná pošta Ružomberok (Rózsahegy). Stolica liptovská.

Slovenská ľudová strana je čisto luteránska. Varujte sa jej starí ľudáci!

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok 4 koruny
na pol roka 2 koruny
na štvrt' roka 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám vyššie označené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 9. júla.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tiská K 15'10—16'65, peštianska K 14'55—16'20, stolno-belehradská Kor. 15'20—16'20, banátska K 15'20—16'10. — **Raž:** K 12'40—12'70. — **Jačmeň:** na krm K 11'80—12'60. — **Ovos:** prvotriedny 18'10—18'60, druhotriedny 18'50—19'10. — **Kukurica:** K 12'60—13'00. **Repica:** K 28'70—30'20. — **Proso:** K 11'00—12'00.

Múka:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	26'00	25'20	24'00	22'60	21'60	20'50	19'00
		č.	7	7 ¹ / ₂	8		
		K	16'80	14'60	11'60		

Drobné otruby: K 9'00, hrubé K 9'30.

Ďateľinové semä: lucerna (prima) K 100'00 do 110'00 za 100 kilogr.; druhotriedna K 95—105.

Zemiaky: ružové K 3'60—5'00, žlté K 9'00—9'90 za 100 kilov.

Strova: Veľká biela fazuľa (bôb) K 21'00—22'00, tarkavá K 17'00—18'00. — **Hrach čistený:** K 24'00 do

29'00. — **Šošovica,** veľká čistá: K 65'00—80'00. — **Koňopné semä:** K 28'00—30'00. — **Lanové semä:** prima K 18'00—19'00. — **Rasca** (kmin): 70'00—71'00. — **Mak:** K 76'00—77'00. — **Ladník:** K 14'00—15'00. Všetko po 100 kilogr.

Koloniálny tovar: **Cukor** v klobúkoch K 68'00 do 68'50, kockový K 69'50—70'00, žltý K 67'00—67'50 za 100 kilogr.

Petrolej: Standard-petrolej korún 37'00, fumánsky White-Star (***) K 39'00 za 100 kilogr.

Lekvár: srbský K 22'00—22'50, bosenský K 26'50 do 27'00 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K 25'50—27'00, srbské (100 kusové) K 24'00—26'00.

Sviňská masť: budapeštianska K 133'00—134'00.

Slanina: vidiecka K —————, mestská 4 kusová K 112'00—113'00 za 100 kilogr.

Špiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K 141'00 do 142'00. Denaturalizovaný, k priemyselným účelom jeden barill 37'00—37'50.

Vajcia: prima uhorské K 69—70, od Tisy K 69, sedmohradské K 68, jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Maslo: k čaju K 2'00—2'20, k vareniu K 1'20—1'30, syr 14—20 h., všetko v kilogramoch vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy k pečeniu K 9'00 do 10'00; kurence k smaženiu K 1'10—1'60, kurence k pečeniu K 2'20—2'30, sliepky na polievku K 2'80—3'00 za jeden pár.

!!! Vyznačenie prvej odmeny !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

Budapest, VI., Gyár-u. 50.

Úplná záruka za dokoálu mlat'bu! — Cennik na žiadosť franko.

Najdokonalejší a najjednoduchší mlatebný motor stroj. Lahko k vedeniu bez strojníka. Cieľom rozšírenia týchto najnovších strojov vymieňajú sa staršie parostroje — Odporúča s úplnou zárukou svoje benzinmotore k vystrojeniu mlynov a priemyselných podnikov taktiez

elektrické benzinlokomobi mlatebné stroje

s dvojn vystrojením k čisteniu. Jedine jestvujúca novota! Samoučinkujúki, dozorný a bezpečný ventil. Osobitná trieda hospodárskych strojov: parostroje, mlyny, rajtare, mlatidlá, sejestroje atd'.

O nedostížnej víteinsti motor mlatebných strojov dopytať sa možno u p. barona Jozefa Kemény: Maros-Németi (Erdély), u p. Jána Nagy, Beleg.

Najštejší lačný obchod. ————— Najštejší lačný obchod.

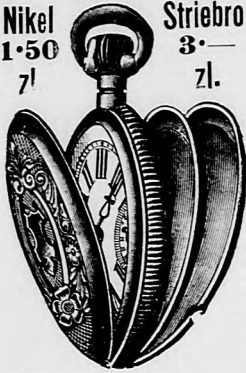
Žiadajte si cennik

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohaté illustrovaný cennik, ktorý viac než 1000 obrazov obsahuje rozličnýchhodín, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov 289

HANNS KONRÁD
I. hodinová fabrika a exportní obchod
BRÜX No. 1233. (Česko.)

Nekupujte si hodinky.

Nikel
1.50
7!

Striebro
3.—
zl.

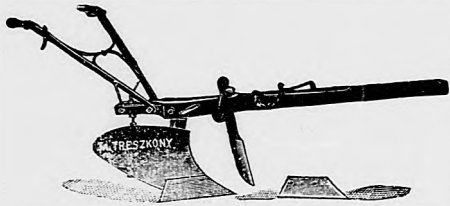
kým ste moj 1200 obrazov obsahujúci cenník všemožných hodín a iného tovaru zo zlata a striebra nevidel. Už za 1 zl. 50kr., môžete dostať dobré nikové alebo ocelové hodinky s písobnou zárukou dobrého chodenia na 3 roky. Opravdové strieborné hodinky 3 zl.; 14 karátové zlaté hodinky 8 zl. Pancierová strieborná reťazka 90 kr.; 14 karátová zlatá pancierová reťazka 10 zl.; 14 kar. zlaté prstienky, alebo zausnice 2 zl. Pendlové hodiny 2 zl. 80 kr.; kukučky hodiny 2 zl. 50kr.; budičky 1 zl. — Za nezodpovedné navratia sa penáže. — Rozposiela s poštovou dobierekou:

Max Böhnel hodinár

Wien, IV., Margarethenstrasse 27. (Vo vlastnom dome.)

Najväčšia a najstaršia firma, založená 1840. Vyznačenie: „Grand Prix“ a veľká medaila. Treba žiadať moj cenník s 1200 obrazmi zdarma a franko.

Páni hospodári!

Len umia dostať tie najlepšie, tohto času za najdokonalejšie uznanie hospodárske stroje ako: mlátačky s ocelovými guľčkami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné, žentúre, rajtáre, sečkovice atď. — Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň fabrikant hospodárskych strojov v Bytči (Nagy-Bitce).

Ti páni, ktorí by chceli za províziu prevziať zastupiteľstvo a odpredaj mojich strojov, nech sa o podmienky obrátia na mňa. 292

25 zl. Vždycki Kdostaniu u. 812
Alojza Habán mechanika v
Budapešti VII. Izabella-ter 3.
Cenník pošlem každému darmo.

Oznamy * *
*** * prijíma**
administracia

„Kreštan“

Budapest,

Szentkirályi-úlica 28.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor.—24 kor.

Biele ako snáh mäkké ak páper, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s dobierekou franco; zamenenie a nazpät prijati je pod touti vynnimkou dovolené jestli sa poštové utraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

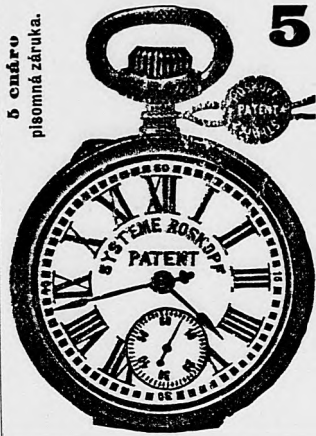
Šijáce Stroje.

Velmi dokonale-bez každej chyby a ku každému eielu. Podla garancie od 10 zl. až do

25 zl. Vždycki Kdostaniu u. 812
Alojza Habán mechanika v
Budapešti VII. Izabella-ter 3.
Cenník pošlem každému darmo.

5 odárov písomná záruka.

5 korun!

V tejto jakosti bez subehu.

Opravdivé švajcarské hodinky system Roskopf Patent, kotva remontoir s pevným antimagne tickým kotveným strojom so zákryvkou opravdivé emailovanou (nie papier) s ochrannou olovennon znamkou, vo futráli z pravého niklu, so šarnir pokryvkou s chodidlom 36 (nie 12) s pozlácenými ručičkami so zárukou 3 rokov, vy-

Vrobované, kus za 5 kor. Sukazovateľom sekund 6 kor. po futráli zo striebra bez ukazovateľa sekund 10 kor. Sukazovateľom sekund kus 12, 50.

Zámena dovolená, alebo navratenie penazi bez zračky.

Zasiela sa s poštovou dobierekou

Ján Konrád prvádielna hodín Brůx 425. (Čecky). Bohato vystavený cenni vyše 1000 vyobrazením potieľa sa na žiadosť bár komu zdarma.

Duležité!

Každý muž učini svojej žene radost, keď kúpi **sukne lodenové**

ktoré v rozličných vzoroch a farbách dorába a 1 kus od 60 65, 70 kr. s dobierekou posieľa

Tkalcovňa ADOLFA JELINEKA v LISKU p. Jimramov, Morava. Jediná firma toho druhu Vzorky zdarma a franko!

K povšimnutiu: aždý kusok mydla s meno **SCHICHT** čistým, a slobodný je každej škodlivej látky.

Schicht-myddlo!

(ináč jeleňa, alebo myddlo klúča)

je to najlepšie k upotrebovaniu to najlacnejšie ku čisteniu šiat a umyvaniu každého spôsobu.

Záruka:

25.000 korun platí firma **Juraj Schicht** v Aussigu bárskomu, čo je v stave dokázať, že myddlo s menom **Schicht** obsahuje v sebe dajakú škodlivú miešaninu. 274/l.

Tlačou Stephaneuma úč. spol. v Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.